

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

 Гілея

Науковий вісник

Випуск 160 (№ 1-2)

Ч. 3. Політичні науки

Київ – 2021

УДК 327.7(477+438)

**РАДА МІНІСТРІВ ОБСЄ:
БІЛОРУСЬ ТА УКРАЇНА****OSCE COUNCIL OF MINISTERS:
BELARUS AND UKRAINE****Дужа І. А.,**кандидат політичних наук, асистент,
Білоцерківський національний аграрний
університет (Україна, Біла Церква),
e-mail: Kitne_box@ukr.net
ORCID 0000-0002-5565-5720**Мельник Л. М.,**кандидат політичних наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний
університет (Україна, Біла Церква),
ORCID 0000-0002-1299-5610**Duja I. A.,**candidate of Political Sciences, Assistant,
Bila Tserkva National Agrarian University
(Ukraine, Bila Tserkva), e-mail: Kitne_box@ukr.net
ORCID 0000-0002-5565-5720**Melnik L. M.,**candidate of Political Science, Associate
Professor, Bila Tserkva National Agrarian
University (Ukraine, Bila Tserkva),
ORCID 0000-0002-1299-5610

В статті розглядається вплив та реакція Сполучених Штатів та ОБСЄ на вибори у Білорусі, агресію щодо України, анексія Криму та дестабілізуючий фактор Росії в регіоні. Зазначається про Московський механізм та створення Кримської платформи.

Ключові слова: Україна, Білорусь, ОБСЄ, Сполучені Штати, Крим, анексія, боротьба, вибори, татари, московський механізм, кримська платформа.

The article examines the influence and reaction of the United States and the OSCE to the elections in Belarus, the aggression against Ukraine, the annexation of Crimea and the destabilizing factor of Russia in the region. It is noted about the Moscow mechanism and the creation of the Crimean platform.

Keywords: Ukraine, Belarus, OSCE, United States, Crimea, annexation, struggle, elections, Tatars, Moscow mechanism, Crimean platform.

Найважливішим принципом міжнародних відносин є дотримання міжнародного права та його норм. У світлі нинішньої ситуації на європейському регіоні ми маємо чимало дестабілізуючих факторів, що загрожують стабільності всьому регіону. Організація ОБСЄ призвана для впровадження миру та стабільності в країнах, вона є регулятором сталих відносин на основі закону та права, вона повинна забезпечувати мир в міру своєї компетентності.

3 грудня 2020 року у м. Тірана, Албанія відбулося засідання Ради міністрів ОБСЄ на котрому було обговорено ряд важливих питань щодо демократичних відносин, прав та свобод людини, анексування територій та Першочергово засідання ОБСЄ стосувалося України та Білорусі.

Першочерговим питанням постало вибори президента Білорусі Лукашенка та пригнічення прав та свобод людини та громадянина по відношенню до власного народу, та визнання виборів не дійсними у співвідношенні з міжнародним правом.

9 серпня 2020 року відбулися чергові вибори у Мінську де перемогу одержав Лукашенко. Результати виборів не були визнані народом білорусі і це стало початком великих та масових демонстрацій, страйків, що переросли в революційну складову. Зі сторони правлячої верхівки розпочалися масові та незаконні репресії щодо свого народу. Сполучені Штати підтримали білоруських громадян, у їхньому прагненні забезпечити справедливість, незалежність своєї держави в підтримці демократичних позицій щодо визначення майбутньої політики країни. Європейський союз, Великобританія, Канада та Вашингтон застосували санкції до порушників прав людини та іншим особам котрі порушили права громадян Білорусі. Цим самим країни висловили підтримку суверенітету, територіальної цілісності Білорусі, а також права білоруського народу вибирати свій власний шлях, вільний від зовнішнього втручання.

ОБСЄ відіграє важливу роль в якості координаційного центру багатосторонніх зусиль по врегулюванню кризи, що продовжується в Мінську. Вона особливо добре підходить для цієї ролі, враховуючи її глибокий практичний досвід зміцнення демократичних і виборчих стандартів, а також найважливішого людського виміру. Як держава-учасник, Білорусь взяла на себе чіткі зобов'язання щодо демократії та прав людини. На жаль, білоруські офіційні особи грубо нехтували цими зобов'язаннями під час передвиборного сезону і після нього. Це підірвало не тільки загальну безпеку держави, а й порушило основний моральний принцип, згідно з яким уряд не повинен піддавати будь-яких громадян до довільних затримань, жорстокому поведженню і катуванням, не кажучи вже про тисячі своїх власних громадян.

Така ситуація в Білорусі призвела до того що у вересні 2020 року Сполучені Штати та 16 країн учасниць ОБСЄ задіяли Московський механізм для розгляду серйозних проблем, пов'язаних з невиконанням Білоруссю своїх зобов'язань у сфері людських прав. Московський механізм - це спосіб затвердження норм цивілізованої і належної поведінки в регіоні ОБСЄ, і як такої що має життєво важливе значення [1]. В свою чергу Мінськ категорично відмовився співпрацювати з процесом Московського механізму.

Професор Бенедек підготував докладну доповідь, в котрій чітко зазначаються порушень прав людини, що здійснювалися в масовому масштабі і безкарно білоруською владою. У цій доповіді чітко вказується, що президентські вибори, що відбулися в Білорусі 9 серпня, були «ні вільними, ні справедливими», і що білоруська влада причетні до постійних і систематичних порушень прав людини і основних свобод громадян Білорусі.

Доповідь полягає у свідченнях жертв та очевидців, в розділі присвяченому тортурам докладно розповідається про жорстоке поводження з затриманими учасниками протесту, включаючи жорстокі побиття, жахливі приниження і використання стресових позицій. В розділі вказується, що людей змушували ковтати папір або інші неестівні предмети, поки їх не вирве, людей укладали один на одного, як дрова, або змушували годинами стояти голими на відкритому повітрі на холоді. Описуються випадки застосування електрошоку, використання сльозогінного газу в закритих приміщеннях, згвалтування і загроз згвалтування, а зокрема, по відношенню до жінок, що намагаються відстоювати свої права в Білорусі, навмисного голодування, погроз помсти проти членів сімей затриманих, погроз на адресу дітей протестуючих і членів їх сімей та відмови у медичній допомозі у зв'язку з серйозними травмами. Таке беззаконня і жорстокість відбуваються абсолютно безкарно. Кожна людина, причетна до цих порушень, повинна бути притягнута до відповідальності і піддана правосуддю [1].

Рекомендації, що містяться в цьому звіті, дають білоруській владі дорожню карту виходу з цієї кризи. Влада Білорусі повинна дозволити народу Білорусі самостійно вибирати своїх власних лідерів шляхом вільних і справедливих виборів під незалежним спостереженням, включаючи велику наглядову місію Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДПІЛ).

Легітимність в сучасному світі забезпечується тільки вільними і справедливими виборами. Це принцип Гельсінкських угод, що втілює цивілізаційний прогрес в 21-му столітті. Білоруська влада повинна покласти край цьому насильству щодо власних громадян і притягти до відповідальності тих, хто був визнаний винним в минулих порушеннях; звільнити всіх тих, хто був несправедливо затриманий; і вступити в справжній, змістовний діалог з представниками білоруського суспільства [1].

Не дивлячись на доклад та реакцію країн Європи правлячі кола Білорусі не прийняли пропозицію Голови ОБСЄ сприяти такому діалогу. В свою чергу Сполучені Штати та ОБСЄ закликають владу Білорусі до справжнього діалогу між білоруською владою та представниками суспільства, зокрема Координаційної ради.

Наступним питанням Ради міністрів ОБСЄ стало питання стосовно України, російської агресії та окупація Криму.

Спроба анексії Криму Росією залишається найбільшим порушенням суверенітету і територіальної цілісності на просторі ОБСЄ. Москва знехтувала основоположними принципами даної організації, що закріпленими в Гельсінському Заключеному акті.

Сім років Крим окупований Москвою, за цей час посилилася мілітаризація півострова, що являє собою зростаючу загрозу європейській безпеці та стабільності. Використання Росією свого плацдарму в Криму для проєкції сили в Чорному морі, Середземному морі і на Близькому Сході підриває регіональну безпеку.

Сполучені Штати підтримують дипломатичну ініціативу України щодо залучення уваги міжнародної спільноти до стратегічних аспектів російської окупації Криму. В свою чергу Росія направляє свої зусилля щодо жорстокого обмеження здійснення прав людини, підриву основних свобод і придушення будь-якого інакомислення в Криму. Російські окупаційні власті продовжують піддавати цькуванню, арештам і кримінальному переслідуванню активістів, журналістів та представників громадянського суспільства за те, що вони висловлюють свою незгоду з окупацією, або за їх приналежність до етнічних або релігійних меншин на півострові. Влада активно продовжує жорстоку кампанію репресій щодо кримських татар, етнічних українців та представників інших етнічних і релігійних меншин в Криму, здійснюючи рейди в мечетях, будинках і на робочих місцях без виправдання і належної правової процедури і залишаючи ці громади в стані постійного страху.

Росія докладає всіх зусиль, щоб змусити мовчати всіх, хто критикує її окупацію, за допомогою жорстокої тактики. Один з політичних в'язнів - Сервер Мустафасва, який в листопаді був засуджений до 14 років позбавлення волі за свою активну діяльність з висвітлення тяжкого становища інших кримських політичних в'язнів. Він всього лише один з більш ніж 90 українців, яких Росія несправедливо ув'язнила за їх мирне інакомислення, і один із сотень тисяч людей, життя яких порушена окупацією.

Сполучені Штати підтримують суверенітет і територіальну цілісність України та не визнають спробу анексії Криму Росією. Таку позицію США та ряд європейських країн висловили з рахунок санкцій стосовно Росії, вони однак не виступили в тому щоб Москва припинила свою кампанію придушення в Криму, звільнила всіх несправедливо ув'язнених українців і повернула повний контроль над півостровом Україні. в тому числі за допомогою запропонованої Кримської платформи.

Російська окупаційна влада в Криму відкрила низку незаконних кримінальних справ проти Мустафи Джемілева, Рефата Чубарова

та Ленура Іслямова з метою придушення опору тимчасовій окупації півострова.

«Російські окупанти просувають декілька наративів у свідомості міжнародної спільноти: по-перше, що Меджліс є екстремістською організацією; по-друге, що лідери Меджлісу є екстремістами і терористами; по-третє - РФ начебто не прагне переслідувати всіх кримських татар, а лише тих, які загрожують її національній безпеці.» - Рефат Чубаров [3].

Для протидії грубим порушенням прав людини та системній дезінформації, керівництво України оголосило про створення міжнародного майданчика, який опікуватиметься проблемами Криму — Кримської платформи.

«Кримська платформа працюватиме на кількох рівнях. Перший — найвищий політичний рівень, до якого долучаться глави іноземних держав. Другий — рівень глав МЗС та міністрів оборони. Третій — міжпарламентський рівень. І четвертий — рівень експертів,» — Еміне Джапарова.

Ключовим завданням Кримської платформи стане підтримання наслідків окупації Криму у фокусі постійної міжнародної уваги. У 2021 році буде проведений саміт з метою сформувати коаліцію держав, які приєднаються до кримської ініціативи і допомагатимуть Україні тримати найвищий рівень політичного дискурсу щодо наслідків окупації Криму [3].

Отже, самим найбільшим порушенням суверенітету і територіальної цілісності на просторі ОБСЄ залишається триваюча російська агресія на сході України і окупація Криму. З 2014 року в результаті конфлікту загинуло понад 13 000 українських громадян, і більше мільйона людей були змушені покинути свої будинки. Кримські татари, етнічні українці та інші противники окупації стикаються з жорстокими репресіями. Дії Росії в Україні та інших країнах - це в першу чергу нехтування міжнародним правом і основними принципами ОБСЄ, що призвело до широкого погіршення європейського безпекового середовища.

Війська Москви також дислокуються в Молдові і Грузії без згоди приймаючих країн. Використання Росією дезінформації та інших гібридних методів є повсюдним викликом для всіх європейських країн, оскільки Москва прагне підірвати демократичні процеси в інших державах. Тим часом, всередині Росії влада продовжує порушувати права людини і основні свободи своїх громадян, в тому числі за допомогою зусиль щодо обмеження свободи думок і свободи преси шляхом значного розширення сфери дії правил щодо так званих «іноземних агентів», в результаті чого окремі журналісти стали уразливі до включення у відповідний список, і посилені інструменти державної цензури.

Але виклики принципам ОБСЄ виходять не тільки від Росії.

В інших країнах регіону ОБСЄ закликає також Уряду Вірменії і Азербайджану відновити

роботу з Співголовами Мінської групи для досягнення міцного мирного врегулювання нагірно-карабахського конфлікту. Хоча і бойові дії припинилися та конфлікт себе не вичерпав. Будь-яке довгострокове рішення має ґрунтуватися на принципах Гельсінського Заключного акту.

Небезпека конфліктів в регіоні як для комбатантів, так і для цивільного населення посилюється пандемією, яка завдала жахливий шкоди суспільствам і справила вплив на всі три виміри ОБСЄ. Вона посилює складну ситуацію в районах конфліктів, ускладнює зусилля зі спостереження і перешкоджає перевірці контролю над озброєннями.

Не дивлячись на складну динаміку все ж таки економічний ефект досить високий. У людському вимірі відбувається надзвичайна винахідливість суб'єктів громадянського суспільства, знаходяться шляхи подолання перешкод і забезпечення того, щоб народ був поцугий.

Проте, деякі уряди використовують COVID-19 в якості прикриття для придушення громадянського суспільства і незалежних ЗМІ, ще більше обмежуючи доступ громадян до інформації та підриваючи верховенство закону.

Число політв'язнів в регіоні ОБСЄ продовжує зростати. На підйомі антисемітизм, расизм щодо рома та інші форми ненависті. Представники расових, етнічних і релігійних меншин, а також інших вразливих груп населення, включаючи ЛГБТІ, є об'єктами злочинів на ґрунті ненависті.

Сприяння людських прав та свобод, безпеки та процвітання у всій Європі і Євразії залишається життєво важливим предметом інтересу як Сполучених Штатів, так і ОБСЄ залишається незамінною в просуванні цієї місії.

Повага основоположних принципів цієї організації має важливе значення для досягнення цих цілей.

Отже, виходячи з вищезазначеного та подій 2020 року основними завданнями та головними питаннями ОБСЄ та країн-учасниць повинно бути в першу чергу оновлення Віденського документа з метою підвищення прозорості у військовій сфері; обмін передовим досвідом, прийняття рішення з ряду екологічних питань; та чинити тиск на уряди, з тим щоб вони виконували свої зобов'язання у сфері прав та свобод громадян та прислухатися до голосів громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. <https://www.osce.org/files/f/documents/d/2/471573.pdf>
2. <https://state.gov/>
3. <https://www.kmu.gov.ua/news/emine-dzharova-krimska-platforma-trimatime-naslidki-okupaciyi-krimu-u-fokusi-postijnoyi-mizhnarodnoyi-uvagi>

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Гетьманчук М. П. Френсіс Фукуяма про особливості формування політичного порядку в Україні на початку XXI століття	7
Годжаева Ляман Расат гызы. Текущие геополитические тренды в Кавказско-Каспийском регионе. (Поточні геополітичні тренди в Кавказько-Каспійському регіоні)	12
Доценко І. В. Культурна дипломатія Федеративної Республіки Німеччини: еволюція та практика реалізації сучасних пріоритетів	18
Дужа І. А., Мельник Л. М. Рада міністрів ОБСЄ: Білорусь та Україна	24
Заславська О. О. Політичний гумор як комунікативна технологія	27
Калюжна Ю. І. Проект екологічної політики Бруно Латура: категоричний імператив суб'єктивності природи та нова форма політичного співтовариства	33
Макаров Г. В. Особливості місцевого самоврядування у місцях компактного проживання етнічних меншин: досвід держав-членів Європейського союзу	39
Медведська В. Ю. Деліберативний процес за поглядами Джозефа Бессета	49
Мудрик Ю. С. Методи дослідження сучасних політичних конфліктів	52
Паламар А. С. «Брати-Мусульмани» як фактор ворожнечі між Саудівською Аравією та Катаром	57
Петренко В. В. Трансформація політичного режиму Туреччини за часів правління Р.Т. Ердогана	66
Романуха О. М. Вплив геополітики на розвиток міжнародних транспортних коридорів України	71
Станкова М. Д., Жабін С. О., Толстанова Г. М. Аналіз соціально-економічного стану молодих учених та викладачів КНУ імені Тараса Шевченка у 2016 році: динаміка та порівняння	76
Станкова М. Д., Жабін С. О., Толстанова Г. М. Аналіз показників наукової діяльності та міжнародних зв'язків молодих вчених КНУ імені Тараса Шевченка у 2016 році: динаміка та порівняння	85
Терещенко О. В. Соціальна адаптація мігрантів в умовах всесвітньої кризи 2020 (Україна – Греція)	95
Томахів В. Я., Качуровський О. П. Вплив корупції на політичну систему сучасної України	100
Чорноус А. В. Взаємозв'язок міфології та ідеології в контексті сучасних політичних процесів	104